

‘We moeten toe naar teelt zonder chemische middelen’

Een teelt waar politiek en maatschappelijk geen discussie meer over is. Dat is de toekomst die Sjaak Langeslag, voorzitter van de LTO-werkgroep Gewasbescherming, zich voorstelt. Dat lukt alleen als overheid en bedrijfsleven nu fors investeren in meer onderzoek, is zijn overtuiging.

‘Ondanks afspraak meer chemische bestrijding’. Aan zo’n kop boven een krantenbericht in NRC Handelsblad kan Sjaak Langeslag zich behoorlijk ergeren. Hij had de journalist zelfs nog uitdrukkelijk gezegd dat het niet om kilo’s gaat, maar om de milieubelasting, wat ook keurig in hetzelfde bericht staat. Als voorzitter van de LTO-werkgroep Gewasbescherming voelt Langeslag haast aan den lijve hoeveel inspanning de sector heeft geleverd om het milieu minder te belasten. Hij heeft alle mogelijke moeite gedaan om boeren en tuinders zover te krijgen dat ze gingen investeren: in spuitvrije zones, in nieuwe spuitdoppen, in middelen die veel minder negatief effect hebben op het milieu dan vroeger en die veelal duurder zijn dan de oude middelen. Met resultaat. De doelstelling uit het Convenant Gewasbescherming is vrijwel gehaald: 95 procent minder milieubelasting in 2010. Toch krijgen de boeren en tuinders met zo’n kop weer een veeg uit de pan. Ondanks zijn ergernis legt Langeslag zich er een beetje bij neer. Het onderwerp gewasbescherming ligt nu eenmaal gevoelig. Dat snapt hij ook wel.

>> Kan de sector het nooit goed doen als het gaat over gewasbescherming?

‘Gewasbescherming is van iedereen. Iedereen heeft er een mening over, of het nou gaat om residuen op voedsel, om milieuaspecten of om arbeidsveiligheid. Dat is ook niet gek. Een hoogleraar van mij, vroeger, zei wel eens: een middel zonder nevenwerking heeft ook geen werking. Je bent bezig met stoffen die ingrijpen in plantaardig of dierlijk leven. Keer op keer krijgen we vanuit de politiek en vanuit de maatschappij de druk om dingen anders te doen. Ik denk dat dit noodzakelijk is. Je grijpt tenslotte in leven in. We krijgen ook steeds meer kennis over die effecten, zowel acute als chronische effecten. Logisch dat mensen zich zorgen maken.’

>> Wat gaat de sector daaraan doen?

‘Onze ambitie is om producten te telen waar geen discussie meer over is. Supermarkten eisen producten zonder residuen. Je kunt wel lange verhalen gaan houden dat je dat niet kunt halen, maar de wens is er. Ook worden er nog steeds bestrijdingsmiddelen gemeten in het oppervlaktewater. Die willen we er gewoon niet in hebben.’

>> Zou dat lukken, geen discussie meer over de producten?

‘Stel dat er geen discussie meer is over de middelen, dan krijg je discussie over het gehalte aan vitamine C. Ik denk dan ook dat het een limiet is die steeds opschuift. Je benadert hem, maar bereikt hem nooit. Vroeger hadden we middelen als DDT en Lindaan, met knap negatieve milieuprofielen. Er kwam een nieuwe generatie middelen waarvan we dachten dat we er waren, maar daar blijken ook weer minnetjes aan te zitten. Inzichten vernieuwen en meetmethoden worden nauwkeuriger.’

>> Dus als je geen discussie meer wilt, moet de teelt helemaal zonder middelen?

‘Ja, misschien uiteindelijk wel. Als dat gepaard gaat met producten die de teler goed in de markt kan zetten, vindt hij dat prima.’

>> Wat moet daarvoor gebeuren?

‘Dan heb je het over systeemsprongen. Een voorbeeld daarvan is teelt uit de grond voor bijvoorbeeld sla, prei en kleinfruit. Dan zijn er onmiddellijk mensen die zeggen dat dat niet kan. Dan zeg ik, ga maar mee naar Boskoop. Daar teelden ze vroeger bomen en vaste planten in de grond en tegenwoordig zit alles in containers, los van de grond. De drijfveer hierachter was de markt: consumenten willen op elk moment van het jaar bomen kunnen planten. Ook aardbeien worden nu in goten geteeld, omdat dat arbeidstechnisch beter is. Je moet dus proberen prikkels te vinden om zo’n systeemsprong in gang te zetten. Dat kan een economische prikkel zijn, maar ook het milieu of kwaliteit, of arbeidstechnisch. Daar moet je het met elkaar over hebben. Het is een uitdaging voor het onderzoek en voor de verschillende sectoren om dit soort systeemsprongen samen te ontwikkelen.’

>> Er is dus meer – fundamenteel – onderzoek nodig? Op welke terreinen?

‘De grote vraagstukken waar we nu aan moeten werken zijn onkruidbestrijding, bodemgebonden ziektes, zoals alen en schimmels, en bewaring. Er gebeurt al wel van alles aan, maar dat moet veel meer worden.’

>> Verwacht u dat de overheid zal investeren? Die bezuinigt toch juist flink op onderzoek rond gewasbescherming?

'We moeten de overheid, maar ook het bedrijfsleven, zien te motiveren om meer geld te investeren in onderzoek. Nederland zit in een crisis. Dan ligt het toch voor de hand om geld te steken in de primaire maakindustrie, waaronder de agrarische sector? Daar kun je geld verdienen. Dat wordt zwaar onderschat in Den Haag. Wij hebben nu nog een voorsprong op het buitenland, maar in landen als China, Zuid-Amerika, India en Zuid-Korea pompt de overheid miljoenen in onderzoek. Op grond- en arbeidskosten gaan we nooit winnen. Wel op innovaties en kwaliteit.'

>> Als het gaat om kwaliteit heeft vooral de sector er profijt van. Dan is het toch logisch dat die betaalt voor meer onderzoek?

'Natuurlijk moet het bedrijfsleven bijdragen. Maar ook de overheid is aan de beurt. Bedenk wel dat de tuinbouw bijna een kwart

uitmaakt van het positieve saldo op onze handelsbalans. Internationaal hebben we een geweldige naam. Waarom zou je dan niet blijven investeren in kennisontwikkeling die ook ten goede kan komen aan landen die met problemen kampen waar wij twintig jaar geleden tegenaan liepen? Dan vermarkt je de kennis ook nog. Je moet ook vijftig jaar vooruit durven kijken. Dan moeten er tien tot vijftien miljard mensen gevoed worden. Dus moet je nu kijken wat daarvoor nodig is. Volgens de FAO liggen de belangrijkste voedselgebieden in Brazilië, Noordwest-Europa, China en India. En die laatste twee hebben last van onbeheersbare natuur, waardoor Noordwest-Europa nog belangrijker wordt.'

>> En wat als er niet meer geld komt voor onderzoek?

'Dan verdwijnt het grootste deel van de akker- en tuinbouw uit Nederland. De ondernemers gaan dan op zoek naar lagere kostenlanden met meer ruimte, waaronder Engeland, Frankrijk en Duitsland. Er blijft wel wat akker- en tuinbouw over, maar niet met die status en de exportcijfers die we nu hebben.' (LN)

Rectificatie

In Syscope 26 is op pagina 9 per abuis een foto van Sjaak Langeslag afgedrukt bij het interview met Mark van der Knaap, technisch-directeur van Anthura. Onze welgemeende excuses.